

Gents **W**onder**w**ijs

Voorstel aan het Departement Onderwijs

11 juni 2009

Trui Maes, Liesbeth Hiele,
Debbie Eraly, Sonja Van Damme
En Bert Vander Vennet
gent@transitie.be
www.gent.transitie.be

Visietekst

Een verhaallijn door de tijd van ver-WONDER-en, zo wijs!

In 2009 was ik 4 jaar, mijn moeder was toen 30. Mama vertelt dat ze toen actief werd in een 'transitiebeweging', een groep Gentse inwoners die samen gingen doordenken op hun manier van leven en consumeren, juist op een moment van zware bankcrisis en massale ontslagen: "als we zo blijven doorgaan, dan loopt het serieus fout op onze aardbol en we doen er allemaal aan mee. Wat als er straks geen olie meer is? Die voorraad is eindig en onze hele economie is ervan afhankelijk. Wat als straks ook onze milieu naar de knoppen gaat en we ons zelf gewoon vergiftigen door al die uitlaatgassen." Het klimaat was wereldwijd een hot issue en de sterke reductie van de CO2 werd aan alle regeringen opgelegd. Ook de afvalberg was enorm, ondanks selectie en deels recyclage,..." De 'transitioners' gingen zich afvragen: "Hoe zou het zijn zonder olie? En welke toekomst hebben onze kinderen? De hele economie stuikt ineen, wat kunnen we doen?." Ze gingen dromen over een betere toekomst, dromen dat het toch wel anders kon. Het bleef niet bij denken (het hoofd) en dromen (het hart) want ze trokken zelf allerlei initiatieven in gang (de handen) rond energie, lokale voeding en tuinieren, natuur in de stad, autogebruik, werk, lokale diensten en zorg, rond armoede, de ecologische schuld van het westen. Ze zaten niet stil. Steeds meer mensen sloten zich aan in lokale groepen en wijken en, ook bij het stadsbestuur kregen ze gehoor ... De eerste kiemen van ons 'wonderwijs' dateren van zomer 2009.

We zijn vandaag ruim 20jr verder en eigenlijk vond ik naar school gaan heel leuk want we waren in alles en nog wat actief: wij gingen werken in de kinderboerderij, in de schooltuin of het buurtpark, bouwden een boomhut. Als ik 12jr was gingen twee klassen om beurten 2x per maand voor de hele school brood bakken en soep maken met groenten uit de schooltuin. Wij leerden een band plakken en onze fiets onderhouden, wij schreven zelf toneel- en muziekstukjes en maakten dan ook ons instrumenten, kleren en decors voor de toneelopvoering. Mama vertelt dat zij de hele dag op de schoolbanken zaten en vooral te luisteren hadden. Ondertussen heb ik ook beroepschool gevolgd en met de hele klas hebben we mogen helpen om een oud huis te verbouwen. Oudere vaklui uit de wijk hebben ons de knepen van het vak geleerd en we kwamen ontzettend veel te weten over bio-ecologische materialen. Een andere klas deed al het houtwerk, de electriciteit of loodgieterij. Dat moest allemaal goed en juist gepland worden. Dat deden we samen met de leraar(s) in een bouwteam vergadering, per klas of de bouwleiders van alle groepen samen. Als je hiervoor aan de beurt was moest je bangelijk goed volgen en zorgen dat alle problemen vanuit je eigen groep ook ter sprake kwamen. Zo'n praktijk is de beste leerschool om in je job te starten. Ik heb nu beslist om nog bij te studeren, ik wil graag zelf gaan ontwerpen en samen met de bewoners of gebruikers aan de slag te gaan en de oude buurten en wijken te vernieuwen.

In 2009 was ik 12jr en ik herinner mij dat er een juf bij het begin van het schooljaar langs kwam die vertelde over veilig naar school te voet, met de fiets, de bus of tram. Ja, veel kinderen werden toen nog gebracht met de auto en we moesten van die auto af, die alleen maar

vervuilde en verbruikte. We zijn gaan dromen en de hele schoolomgeving mochten we herinrichten, het moest veiliger, auto's konden niet meer tot voor de school. Je kan niet geloven wat er allemaal aan rommel op de stoep stond zoals paaltjes, parkeermeters, pijlen en borden, een electriciteitskast, beugels ... bijna alles omwille van het autoverkeer: veel kon weg, zelfs de octopuspalen voor de school, want de straat zou er heel anders uitzien en voor de rest vonden we slimme alternatieven: de meubels zoals banken, een vuilbak en naamplaatjes of een speelhoek dat maakten we zelf met bestaand materiaal. We hebben toen ook de bewoners van de wijk gevraagd wat zij graag wilden veranderen. Sommigen waren bang van die jonge snotapen, maar we gebruikten een stukje van enkele winkelvitruines om onze ideeën en later de plannen te laten zien. Sommige winkeliers waren razend enthousiast over ons werk. De buurt kon meedenken in onze plannen. Geleidelijk aan kregen we veel steun en paps, die bij de Stad werkte, heeft toen een jaar zijn job onderbroken om het hele schoolproject mee te begeleiden: hij kreeg een team van professionelen, die ons konden raad geven en helpen om onze dromen waar te maken. Wat was ik fier toen. Thuis aan tafel werd er heel wat gediscussieerd, de hele familie ging meedenken.

Vandaag is die school een echt trefpunt van de buurt, want ze is later een beetje uitgebreid en alles is opnieuw georganiseerd zodat er plek kwam voor de jeugd na de schooluren, kinderopvang, ontmoeting van de ouderen en ruimte voor toneel, dans en muziek met de wijk, de schoolkeuken is een buurtkeuken en families kunnen daar hun feestje geven. De jongeren uit de wijk of van de school zelf komen helpen met de inrichting voor het feest, opdienen, afwassen, opruimen. Als de feestgangers heel tevreden zijn, kunnen ze aardig een duit verdienen als zakgeld. Zoveel interesse uit de wijk om een handje toe te steken.

Paps is nu 62j en zo dikwijls vertelt hij hoe anders de mensen nu in de wijk samenleven en bekommernis tonen voor elkaar. 14 oktober 2012 waren het gemeenteraadsverkiezingen en twee partijen deden heuse beloftes voor een keerpunt in het wijkbeheer. Op 21 maart 2013 was het dan zover! Ze maakten hun belofte waar, want voor het eerst kregen alle wijken een eigen budget dat ze konden besteden aan prioriteiten in de wijk. Omdat de Stad ziet wat er allemaal gebeurt, hebben ze 4jr later dat budget opgetrokken. Vandaag bedraagt ons wijkbudget ca 1000€ per inwoner. Da's pas leren om kleine wonderen te realiseren.

Een voorstel van traject en acties voor WONDER-en, wonder WIJS-WIJZER-WIJST.

Willen we een meer duurzame samenleving, dan is het nuttig om uit te klaren waar vandaag verspilling is en tekorten zijn: welke noden kunnen we beter invullen en waar kunnen we zuinig(er) omspringen in het gebruik van eindige bronnen, in de overstap naar hernieuwbare bronnen en hergebruik van bestaande materialen. Ieder in de samenleving kan een steentje bijdragen om de kansen voor de toekomstige generaties open te laten, maar als groep staan we sterker. Kinderen en jongeren zijn de volwassenen van morgen. En volwassenen kunnen (bij)leren om vandaag al de goede weg in te slaan. Het lijkt dan ook logisch dat, voor jong tot oud, de huidige sector 'onderwijs en vorming' die zich toelegt op educatie van de bevolking, zoekt naar lokale stimuli, innovatieve input en activiteiten die een verandering op gang trekken. De fundamentele problemen als piekolie, het klimaat en de milieukwaliteit ziet TiG als een uitdaging om de lokale weerbaarheid te verhogen en de banden tussen de mensen te versterken.

Het doel van WONDERWIJS op de lange termijn richt zich op de vorming van het sociaal kapitaal. Het gaat om het stimuleren van vaardigheden, niet enkel gefocust op kennis en economische ontwikkeling, maar ook de sociale en culturele competenties, de creativiteit in de samenleving en het leren om samen leefbare en duurzame buurten en wijken te realiseren. Het lokale potentieel wordt aangeboord en verrijkt dank zij een inbreken op de gewoontes. Impliciet worden zo ook de lasten op het zuiden verlicht en nemen we onze verantwoordelijkheid op, van jongs af aan, om de ecologische schuld weg te werken. Van visie naar projecten op korte, middellange en lange termijn. De centrale vraag is "hoe kunnen scholen betrokken worden in Transitie in Gent (TiG)? Hoe betrekken we jongeren & (groot)moeders en (groot)vaders, de multiculturele samenleving en alle leeftijden ...in de transitiebeweging?

Waarom denken we concreet? De school kan een *go-between* zijn voor lokale buurtdiensten door jongeren aan ouderen en vice versa. *Respect en bekommernis worden gedeeld en zorgtaken worden deels ontlast* van zorgverleners of werkende ouders. Ouderen kunnen jongeren helpen (huiswerk, bijleren), de volwassen jeugd zet zich in voor de kinderen (jeugdwerk, oppas en opvang) of doen boodschappen voor ouderen in de buurt. *De competentie van jongeren wordt gevaloriseerd binnen één leeftijdsgroep, tussen leeftijden, binnen de buurt op korte termijn of over de wijkgrenzen heen op middellange termijn; sterken helpen zwakken, uitwisseling inspireert de creativiteit en verhoogt het begrip en de kansen op brede(re) deelname aan het sociale leven. Avontuur en betrokkenheid, groeiende fierheid, vertrouwen en begrip gaan samen in 'levende' leertrajecten die nieuwsgierigheid opwekken, coalities smeden en al doende de kennis verdiepen en verrijken, wonderwijzend ontwikkelen. Maar de vorming breidt zich ook uit naar intergenerationele*

solidariteit: de praktijk, de kracht en levenservaring van ouderen worden overgedragen in de gemeenschap en gekoppeld aan het spel en de dagelijkse noden van de jeugd. Ruilen en doorgeven zijn het motto voor een sterkere cohesie op lokaal niveau, voor connecties en een 'rijk' netwerk. Er zijn al heel veel kanalen (centra ervaringsgericht onderwijs, methodescholen, prijs voor innovatie, MOS, Brede scholen, Kleur bekennen, Ecocampus...) en ideeën waaruit kan geput worden om enkele trajecten verder uit te werken.

Concreet

Zoals reeds aangegeven bestaan er al heel wat initiatieven en ideeën. De transitiebeweging is dus niet iets wat op zichzelf staat, maar wil verder bouwen en verbindingen maken. Op korte termijn zouden we dit doen via de uitwerking van een lessenpakket rond transitie met 5 thema's (5 lesdagen) voor 4 doelgroepen (kleuter, lager, middelbaar, volwassenonderwijs).

Voor de volwassenen focussen we op het vormingswerk en kan een op zich staand vormingspakket uitgewerkt worden van vijf avonden of een weekend. De inlooptweedaagse transitie die reeds drie keer georganiseerd werden in Vlaanderen (Veltem, Gent en Sint-Truiden) passen hier uiteraard helemaal in en daar komen de thema's die we hieronder behandelen allemaal aan bod. We gaan deze doelgroep daarom in dit voorstel niet verder behandelen. Ook in het echte volwassenonderwijs zou er aandacht kunnen zijn voor deze thema's, dat kan bvb. ook bij taalonderwijs.

Wij zijn geen leerkrachten of pedagogen dus ons voorstel hieronder vraagt om meer uitwerking met goede, concrete ideeën en werkvormen door leerkrachten of een pedagogische dienst.

Voor kleuteronderwijs hebben we wel geprobeerd om de thema's zo veel mogelijk aan hun niveau aan te passen maar dit moet zeker door kleuteronderwijzers geëvalueerd en aangepast worden. Sowieso zal dit enkel geschikt zijn voor de derde kleuterklas. Zeker een thema als piekolie is waarschijnlijk nog te complex en bedreigend op deze leeftijd.

Vijf hoofdthema's

- 1) *Zonder dromen? Neen!*
- 2) *Zonder olie, met onze energie*
- 3) *Zonder supermarkt, je eigen eten*
- 4) *Zonder geld, met wat je hebt*
- 5) *Zonder plezier? Feest!*

Ook volgende aspecten kunnen hierbij of hiernaast behandeld worden

- wat is er nodig om liever naar school te gaan?
- wie woont op mijn schoolroute, samen naar school, veilige routes & trage wegen (oplossing voor zwakke schakels)
- kinderen ontmoeten elkaar, klassen gaan bij elkaar op bezoek, vertellen over de schoolbuurt, de woonbuurt
- hulp bij schooltaken, jongeren of ouders helpen kinderen ... teams per school

- jongeren en (groot)ouders vertellen (multiculturele) verhalen, voorlezen voor kinderen
- thema recup (bouw)materialen, klas bezoekt containerpark & recup-dag met 16+
- uitvindingen en kunst met recup-materiaal enz
- avontuurlijk en eetbaar groen in de buurttuinen samen met de school (Gents handboek 2009)
- zelfbouwteams voor buurt- en schooltuinen (incl. podia, leeshoeken, marktplek)
- inschakeling van leerjongeren en bewoners in de eco-renovatie
- jeugd verdeelt spaarlampen huis-aan-huis met infofolder, lokale aankondiging (infopunt, audit, begeleiding eco-renovatie, collectieve aankoop)
- link met zuiden: een stem en gelijke kansen voor iedereen, wonen in een tent laat het ons eens doen in de winter, ...
- enz. ...

Basisvaardigheden

Die we belangrijk vinden en in elk thema verwerkt worden:

Actief burgerschap (vs consument)

Lokaal

Over de generaties heen

Samenwerken

Duurzaamheid

Creativiteit

Zelfredzaamheid

Belang van goede relaties

Nieuwe vaardigheden

Leren van elkaar

(inter)Actief onderwijs

Onze vragen

Wat verwachten jullie van ons?

Wat moeten we kunnen aanbieden opdat jullie mee in dit project zouden stappen?

Op welke termijn?

Wat kunnen jullie ons bieden?

Welke bestaande initiatieven hebben we over het hoofd gezien?

Deel 1: Zonder dromen? Neen!

Dromen hoeft helemaal niet zweverig te zijn, het kan je helpen om goede toekomstbeelden te ontwikkelen en een richting geven om te volgen. Zo leiden dromen tot een doelgerichte daadkracht. Bovendien kan iedereen dromen en op die manier iets bijdragen.

1 dag

Kleuterwonderwijs

Het Hoofd

Wat zijn dromen? Droom je alleen 's nachts? Kun je leven zonder dromen? Worden dromen ook echt waar? Hoe kun je ze echt waar maken?

Er wordt een verhaaltje gelezen om uit te leggen wat 'dromen' is. Eventueel combineren met bestaande verhaaltjes.

Het Hart

Een droomoefening:

Stel je eens voor: vanavond, als de school gedaan is, en je gaat naar huis, bij papa of mama of alletwee. Je komt thuis en zet je rugzak neer. Je speelt nog een beetje en kijkt nog eventjes naar de tv. Je eet ook nog natuurlijk, patatjes en worteltjes, of boterhammen. Niet lang daarna word je moe en je kruipt in je bedje. Eerst nog tanden poetsen, mama of papa leest een verhaaltje voor, een dikke zoen, het licht gaat uit en heel heel langzaam vallen je oogjes toe. Je slaapt. Ssst. Terwijl je slaapt, en zonder dat je het weet, gebeurt er, poef, een wonder. Er is geen olie meer, geen auto's. En toch zal niemand echt verdrietig zijn. 's Morgens komt mama of papa je roepen. Je wrijft nog eens in je ogen, doet ze open en...

Wat is er veranderd? Werken papa en mama? Waar woon je? Moet je naar school? Hoe maak je het huisje warm? Ziet je huisje er nog hetzelfde uit? Kun je buiten spelen? ...

De Handen

De droomoefening wordt visueel gemaakt met allemaal gerecycleerde materialen, eventueel laat je ze meebrengen van thuis. Behangpapier om op te tekenen. Verf is rode bietensap, verfpotjes zijn lege blikjes, een kooltje dient als potlood, wolrestjes om lijntjes af te bakenen, een stempel van aardappelen,...

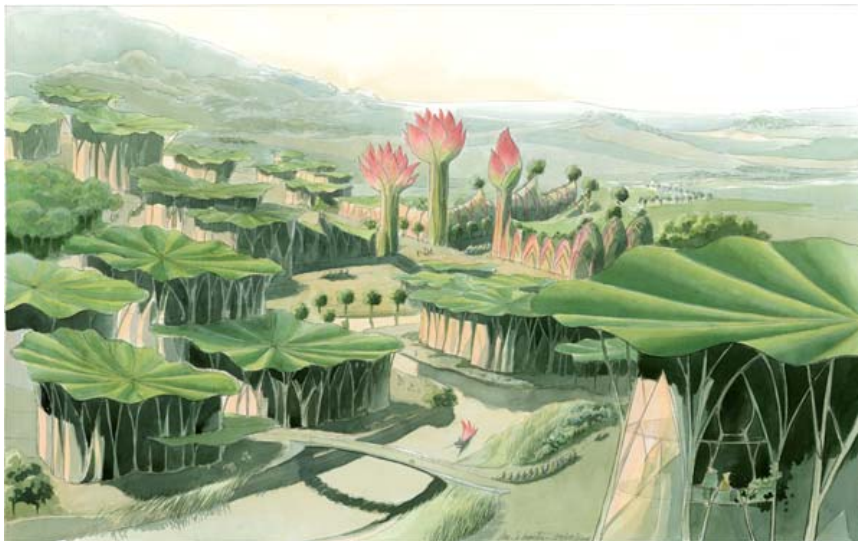
Met watten, papier en restjes wol wordt een gedachtenballon gemaakt om op je hoofd te zetten, ...

Lager Wonderwijs

Het Hoofd

Wat zijn dromen? Kun je leven zonder dromen? Worden dromen ook echt waar? Kun je echte dingen doen als je ze nog niet hebt voorgesteld? Ken je bekende mensen die dromen? Veranderen dromen de wereld?

Evt. aan de hand van de beelden van *Vegetal City* (Luc Schuiten)

Het Hart

Stel je eens voor: vanavond, als de school gedaan is, en je gaat naar huis, bij papa of mama of alletwee. Je komt thuis en zet je rugzak neer. Je speelt nog een beetje en kijkt nog eventjes naar de tv. Je eet ook nog natuurlijk, patatjes en worteltjes, of boterhammen. Niet lang daarna word je moe en je kruipt in je bed. Na het tanden poetsen, lezen mama of papa je een verhaaltje of je ligt zelf nog wat te lezen. Het licht gaat uit en heel heel langzaam vallen je ogen dicht. Je slaapt. Terwijl je slaapt, en zonder dat je het weet, gebeurt er, poef, een wonder. Je bent tien jaar ouder geworden. Olie en gas zijn er niet meer, dus ook geen auto's en als er

niets nieuws was uitgevonden, dan was het koud in huis. Maar jij weet dat allemaal nog niet. 's Morgens komt mama of papa je roepen. Je wrijft nog eens in je ogen, doet ze open en gaat aan de ontbijttafel zitten. Daarna is het tijd om naar school te gaan, je doet de deur open en...

De Handen

Maak in groepjes van vier jullie grote droomwolk waarin je alles schrijft, tekent en plakt wat met jullie droomstad te maken heeft. Stel ze dan aan elkaar voor en probeer de eerste droom die jullie samen willen waarmaken te vinden en uit te werken hoe je er eraan wilt beginnen.

Middelbaar Wonderwijs

Het Hoofd

Bespreking van:

dromen in de literatuur (Jules Verne, romantiek, ...)

dromen in politiek en sociale omgeving (Martin Luther King, Barack Obama)

dromen in architectuur

Vegetal City, Luc Schuiten

Dragonfly, Vincent Callebaut

Dromen en verandering (Rob hopkins), evt. De psychologie van verandering.

Het Hart en de Handen

Stel, we zijn in 2020, 2030 en 2050. Er is geen olie meer, maar, dat is geen grote ramp geworden. Hoe ziet je stad eruit? Hoe vervoeren mensen zich? Wat eet je? Wat zijn je hobby's? Wat zou er beter zijn en wat slechter?

Maak hierover een Engelse of Franse tekst en lees de leukste passages aan elkaar voor.

Deel 2: Zonder olie, met onze eigen energie!

Aardolie is een zeer dominante grondstof in onze huidige economie. We zijn hier zeer afhankelijk van en de afname van de beschikbare, goedkope olie (Piekolie) zal grote gevolgen hebben op verschillende aspecten van onze samenleving. Voor Transitie-initiatieven is dit, samen met klimaatverandering, de drijfveer om te werken aan een meer veerkrachtige gemeenschap.

Thema's: Mobiliteit
 Gebruiksvoorwerpen
 Verwarming

Drie halve dagen

Kleuterwonderwijs

Het Hoofd

Verhaal over het ontstaan van aardolie (dode plantjes en beestjes die heel heel lang in de aarde zaten), de berg van olie (piekolie): voorzichtig afdalen, wat er allemaal van olie gemaakt wordt (je speelgoed, je eten) en waarvoor het gebruikt wordt.

Met prenten en voorbeelden.

Het Hart

Hoe zou je je voelen als je

- a) niet meer met de auto naar school kon komen?
- b) als je je favoriete plastic speeltje er niet meer zou zijn?
- c) de verwarming thuis kapot zou zijn?

Rondje bij de kindjes om te horen wat ze zeggen en als leerkracht hun gevoelens hierbij een plek geven

De Handen

Dit deel maakt duidelijk dat er oplossingen zijn, dat dit op een leuke manier kan en je zelf vanalles kan doen.

- a) fietsen op de speelplaats; fietsplan met de ouders om afwisselend met enkele kinderen samen naar school te fietsen, eventueel een collectieve fietskar/bakfiets aankopen of delen

b) We gaan iets leuks maken om mee te spelen dat niet van olie gemaakt is
bvb wollen popje, houten speelgoed, papier maché, klei
Maar ook: zorg dragen voor wat je al hebt

c) Waar krijg je warm van?

De zon (zonne-energie), elkaar vastpakken (belang van menselijke warmte), dikke kledij, open haard, bewegen (looprondje en kijken hoeveel warmer de kindjes dan hebben),...

Lager Wonderwijs

Het Hoofd

Tonen korte film over piekolie (in Nederlands) die alle aspecten behandelt (wat is olie, waar wordt het allemaal voor gebruikt, de afname, mogelijke alternatieven) en op een eenvoudige, niet te negatieve manier voorgesteld.

Het Hart

Verdelen in groepjes van ongeveer 4 en de volgende vragen bespreken en samen nadenken over een oplossing. Noteren op een groot blad (probleem – oplossing) en daarna met de hele klas bespreken en een positieve eindconclusie maken

- a) Wat zou het betekenen in jouw gezin als de auto niet meer gebruikt kon worden?
- b) Welke voorwerpen zou je het hardst missen als er geen olie meer beschikbaar was of ze heel duur zouden worden?
- c) Hoe zou je leven veranderen als de centrale verwarming thuis plots niet meer zou werken?

De Handen

- a) Samen een visueel plan maken om zich te verplaatsen naar waar je overal heen moet, in de veronderstelling dat er geen benzine of diesel meer is (neem zeker de oplossingen mee die hierboven al aan bod kwamen)
 - b) Op zoek naar voedsel met een kleine ecologische voetafdruk
 - c) Koken op zonne-energie (op een hele warme dag, link maken met mogelijkheden hiervoor in zuidoostelijke landen)
- Alternatief: groot schilderij van een olieloze toekomst
-

Middelbaar Wonderwijs

Het Hoofd

Informatiebladen/websites/artikels over piekolie aanbieden en de leerlingen hierover een presentatie laten geven aan elkaar.

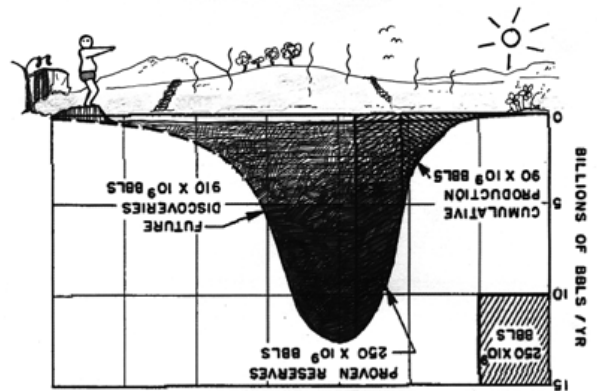
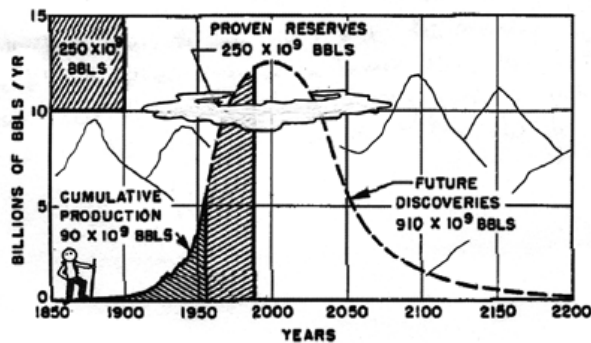
Onderdelen (per 2 of 3): wat is aardolie en waar komt het voor?

Ontginning en de kost hiervan

Waarvoor wordt het gebruikt

Gevolgen van een afname (dagelijkse leven, geopolitiek,)

Alternatieven met hun voor- en nadelen

Het Hart

Weerstand tegen verandering. Innerlijke transitie

Groepsgesprek:

Waarom duurt het zo lang eer onze maatschappij veradert, aan alternatieven denkt?

Waarom wil iedereen met z'n auto blijven rijden?

Zou jij ongelukkiger zijn zonder scooter? Wat zou je dan moeten missen?

Waar zie jij mogelijke oplossingen?

Hoe kan het helpen als we meer samen doen?

De Handen

Zonneboiler bouwen/demonstratie

Deel 3: Zonder supermarkt, je eigen eten

Zonder voedsel geen leven. De geruchten dat er wereldwijd een voedselcrisis zit aan te komen, klinken steeds luider. Zelf in een deel van je voedsel voorzien is helemaal niet onmogelijk en daarnaast kun je ook je voedsel gaan kopen van een lokale boer.

1 Dag

Kleuterwonderwijs

Het Hoofd

Vertellen waar onze melk vandaan komt: van de koeien. Hoe geven die melk? Ze krijgen eten. Waar komt dat eten vandaan? Gras uit de weide, maar ook van soja ver weg. Om soja te krijgen worden grote bossen omgehakt...

Het Hart

Hoe zou je je voelen moesten er geen bossen meer zijn? Moesten alle bossen vervangen worden door eentonige velden?

De Handen

Dit deel maakt duidelijk dat er oplossingen zijn, dat dit op een leuke manier kan en je zelf vanalles kan doen.

Bijvoorbeeld een popje knutselen met tuinkers op zijn hoofd. Of samen een minituintje aanleggen in een buurtpark of op de speelplaats. Dat kan ook in potten, op de vensterbank of door kiempjes te kweken. Als het maar snel gaat.

Lager Wonderwijs

Het Hoofd

Waar komt ons eten vandaan? Van de Belgische boer via de supermarkt, of van heel ver weg (idee van de voedselkilometers).

Hoe wordt het eten vervoerd? Met boten en vrachtwagens die voor veel vervuiling zorgen.

Hoe wordt het geteeld? Met grote en zware machines, kunstmest en pesticiden.

Het Hart

Verdelen in groepjes van ongeveer 4 en de volgende vragen bespreken en samen nadenken over een oplossing. Noteren op een groot blad (probleem – oplossing) en daarna met de hele klas bespreken en een positieve eindconclusie maken

- Wat zou het betekenen in jouw gezin als het eten heel duur zou worden?
- Wat lust je graag dat van ver komt?
- Ken je iemand die voedsel teelt?

De Handen

We starten een kruidentuintje (of bloempotten), van aarde tot zaadjes tot water geven en oogsten. Alles wordt uitgelegd hoe je planten kan verzorgen. Er wordt ook een dag georganiseerd waarop ouders en grootouders mee welkom zijn om hun kennis hierover te delen en mensen te stimuleren om hier thuis ook mee bezig te zijn.

Andere mogelijkheid: zelf brood bakken, confituur maken, ...

Middelbaar Wonderwijs (hogere cyclus)

Het Hoofd

Waar komt ons eten vandaan? Uitleg over de voedselketen en de problemen die hierbij optreden: o.a. grote transporten, slavernij, ontbossing, erosie, pesticiden, verlies aan biodiversiteit, aanleiding tot klimaatsverandering, kweken van ziekenhuisbacteriën in grootschalige vleesproductie...

Evt. 'In defense for food': boek van Michael Pollan waarin de voedselketen en – industrie uit te doeken wordt gedaan. Leerlingen kunnen elk een hoofdstuk voorbereiden en dat aan elkaar voorstellen.

Het Hart

Weerstand tegen verandering. Innerlijke transitie

Groepsgesprek:

Waarom duurt het zo lang eer onze maatschappij verandert, aan alternatieven denkt?

Waarom is het zo moeilijk om eens vegetarisch te eten?

Moeten we niet eens wat meer betalen voor biologisch voedsel?

Hoe aten onze grootouders?

Kunnen we lokaal voedsel kopen?

Evt. spel met boeren- tussenhandelaars en consumenten, vergelijkbaar met 'wereldspel'; iedereen neemt een rol aan en kan zelf ervaren hoe de 'voedselmarkt' werkt.

De Handen

Groententuin aanleggen in bloempotten (of eventueel een schooltuin of in het buurtpark).

Wilde plantenwandeling: wat groeit er in de stad en is eigenlijk perfect eetbaar?

Uitleg over het verzorgen van de planten en de permacultuurbenadering.

Compostbak op school

Op bezoek bij de imker

Deel 4 : Zonder geld, met wat je hebt

Kleuterwonderwijs

Dit is niet evident want kleuters hebben nog geen echt begrip van waarde en vinden het moeilijk om iets van hen af te geven.

Het Hoofd

Voorbeelden van geld en een verhaaltje hierover, bvb ezeltje strek je.

Het Hart

Wat is geld? Waarvoor hebben mama en papa het nodig? Vind je het iets leuks?

De Handen

We slaan aan het ruilen! Op een begeleide manier maak je een soort winkeltje in de klas waar kinderen kunnen betalen met wat ze vinden of zelf maken.

Lager Wonderwijs

Het Hoofd

Powerpoint presentatie over wat is geld. Ontstaan, evolutie, betekenis, gevolgen,...

Het Hart

Stellingenspel: kan kiezen of je akkoord bent of niet en dan van iedere kant iemand aan het woord laten, eventueel als leerkracht aanvullen als bepaalde aspecten/argumenten niet aan bod komen:

- geld is noodzakelijk
- ik wil later rijk worden
- arm ben je omdat je niet hard genoeg werkt
- ik spaar liefst mijn zakgeld

De Handen

De ruilmarkt! Met vooral aandacht voor het ruilen van wat iemand kan (ik zing voor jou en jij maakt een mooie tekening voor Elke, die een taartje voor me bakt), zo komen ieders talenten aan bod en kunnen de kinderen ook leren van elkaar.

Middelbaar Wonderwijs

Het Hoofd

Vertoning van de animatiefilm 'Money as Debt' die de geschiedenis van ons geldsysteem en hoe het huidige werkt op een heldere manier uitlegt.

Het Hart

Nabespreking van de film in een gesprek twee aan twee, na elke vraag doorschuiven

- wat heeft je verbaasd aan de film?
- kijk je hierdoor nu anders naar geld?
- Zou je je een leven zonder geld kunnen voorstellen?
- Wat zijn de nadelen van gangbaar geld?

De Handen

Uitwerken van een complementair geldsysteem met een bepaalde doelstelling.
Opdelen van de taken: technische uitwerking, promotiemateriaal, doelpubliek bereiken, probleemoplossend team,...

Er werd hiervoor ook al een lessenspakket ontwikkeld door studenten van de Katholieke Hogeschool Leuven ism Netwerk Vlaanderen.

Deel 5 : Feest vieren!

Kleuterwonderwijs

We maken muziekinstrumentjes, steken plantzaadjes in potten, teken en schilderen over de toekomst en vertellen aan elkaar wat onze tekening betekent.

We maken iets lekkers samen met de juf (met lokale grondstoffen) en spelen muziek en zingen.

Lager Wonderwijs

We vertellen aan elkaar wat we leuk, interessant vonden in de transitie-lessen.

Met een aantal grootouders bakken we brood / taart/ koekjes. Hoe deden onze overgrootouders dit?

We luisteren naar hoe onze grootouders vertellen over vroeger.

We leren enkele spelletjes die onze grootouders vroeger speelden.

We bedenken grappige toneeltjes over de toekomst

Wie een instrument speelt, brengt het mee. We maken samen liedjes over wat we meegemaakt hebben in de 'transitie-lessen'.

We leren een dans!

Middelbaar Wonderwijs

Hoe was dit transitieproject voor mij? Wat heeft mij geraakt? Wat betekent het voor mij op persoonlijk vlak? Zal er iets mijn leven verder bepalen?

We maken een maaltijd klaar met lokale producten en verdelen het werk.

We maken zelf muziek met onze instrumenten en zang. We maken liedjes / sketches over de toekomst, of we maken een kunstwerk over de toekomst.

We zitten rond een kampvuur en fantaseren samen verhalen.

We (leren enkele) dansen!

VolwassenenWonderwijs

Evaluatie van het transitie-project:

Wat vind ik van deze ideeën? Wat raakt mij, wat ontroert mij?

Hoe kunnen we veranderen? Wat kan ik veranderen? Hoe kan ik mijn kinderen helpen veranderen?

We eten samen: we verrassen elkaar met thuis bereide gezonde hapjes en verklappen het recept.

We brengen onze lievelingsmuziek mee en vertellen waarom we deze muziek zo waardevol vinden.

We schrijven op wat we waarderen in elkaar.

We vertellen over de mooiste momenten in ons leven.

We (leren enkele) dansen!